

Reglement schooldiploma vso

Arbeidsmarktgericht
uitstroomprofiel

Eline Wassens
24 februari 2022
Versie 1.0

Reglement schooldiploma vso

Arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel

Opsteller: Eline Wassens

Datum: 24 februari 2022

Versie: 1.0

Status: Concept

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Toelichting op het schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel	3
Voorbeeld-reglement voor diplomering in het vso arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel	4
Artikel 1. Algemeen	4
Artikel 2. Begrippen	5
Artikel 3. De eisen voor het behalen van een diploma	6
Artikel 4. Het examendossier	7
Artikel 5. De examencommissie van de school	8
Artikel 6. Herkansing	8
Artikel 7. Bezwaarmogelijkheid	8
Artikel 8. Vaststelling en wijziging	8
Artikel 9. Publicatie	9
Artikel 10. Slotbepaling	9
Artikel 11. Bronvermelding	9
Handreiking om te werken met het ‘schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel’	10
Stappenplan	10
‘Schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel’: opbouw en eisen	10
Deel 1. Aanwezigheid	11
Deel 2. Portfolio inclusief cijferlijst	11
Praktijkvorming	11
Presentatie “wie ben ik, wat kan ik en wat wil ik?”	12
Kernvakken	12
Burgerschapsvorming	12
Cijferlijst ‘schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel’	12
Deel 3 Examengesprek	13
Vaststellen geslaagd of gezakt	13
Cijferlijst	14

1 Inleiding

De wetgever schrijft voor dat leerlingen vanaf het schooljaar 2021/2022 en die onderwijs volgen in het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel of het uitstroomprofiel dagbesteding, een schooldiploma kunnen behalen. Het is aan de vso-school om een reglement op te stellen hoe leerlingen het diploma kunnen behalen. Onderdeel van het diploma is een portfolio.

Om scholen te helpen in deze ontwikkeling, zijn er door een expertgroep van onderwijsprofessionals in het vso, een model-reglement en een voorbeeld-reglement ontwikkeld. Auris heeft deze basis gebruikt om het eigen reglement op te stellen.

2 Toelichting op het schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel

Vanaf het schooljaar 2021/2022¹ hebben leerlingen die onderwijs volgen in het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel van het voortgezet speciaal onderwijs (vso), recht om hun schoolloopbaan af te kunnen ronden met een schooldiploma. Dit schooldiploma geeft deze doelgroep de erkenning die zij verdienen en zorgt voor meer kansengelijkheid in het onderwijs. Met het schooldiploma kunnen de leerlingen van het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel aantonen welke resultaten zij tijdens hun schoolloopbaan hebben behaald en het voortgezet onderwijs afronden.

Het diploma geeft geen instroomrecht in het vervolgonderwijs en heeft dus geen civiel effect. De civiele waarde zit in de resultaten die de leerling heeft behaald, de erkenning voor de leerling en de ouders en de herkenbaarheid van de verschillende onderdelen voor de arbeidsmarkt.

De wetswijziging houdt het volgende in:

Artikel 14d van de Wet op de expertisecentra is gewijzigd en luidt:

“Artikel 14d. Schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel

- 1. De directeur reikt een schooldiploma voortgezet speciaal onderwijs uit aan de leerling die het onderwijs in het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel verlaat, voor wie de leerplicht, bedoeld in paragraaf 2 van de Leerplichtwet 1969, is geëindigd en die naar het oordeel van de directeur in aanmerking komt voor het schooldiploma. De directeur baseert zijn oordeel op een reglement dat door het bevoegd gezag wordt vastgesteld.*
- 2. Een portfolio waarin de behaalde resultaten zijn opgenomen, maakt deel uit van het schooldiploma.*
- 3. Bij ministeriële regeling wordt een model voor het schooldiploma vastgesteld.*
- 4. De leerling die een deel van het programma heeft voltooid, de school verlaat en niet op grond van het eerste lid een schooldiploma ontvangt, ontvangt een verklaring.”*

De wettelijke regeling beperkt zich tot het voorschrijven van de verplichting dat het bevoegd gezag een examenreglement moet opstellen, maar laat de sector/school vrij in het regelen van de inhoud daarvan. De enige wettelijke eis is dat het portfolio waarin de behaalde resultaten van de leerling zijn opgenomen, onderdeel moet uitmaken van het schooldiploma.

Het reglement gaat ervan uit dat het diploma kan worden toegekend als voldaan is aan drie eisen:

- **Aanwezigheid.** De school bepaalt in het reglement wat de minimale aanwezigheidsplicht in het onderwijs is;
- **Portfolio.** In het portfolio toont de leerling aan hoe hij gewerkt heeft aan de verschillende leergebieden en de domeinen wonen, werken, vrije tijd en burgerschap en het niveau van beheersing;

¹ Staatsblad 2021, 179.

- Examengesprek. Dit gesprek vormt de afronding en de mogelijkheid om het diploma te behalen.

De kern van het diploma is het opgebouwde portfolio van de leerling. Dit portfolio is de belangrijkste eis om het diploma toe te kennen. Daarvoor is nodig dat de school helder formuleert aan welke eisen het portfolio moet voldoen.

Medezeggenschap

Het bevoegd gezag van de school neemt een voorgenomen besluit ten aanzien van het examenreglement. Dit reglement wordt voorgelegd ter instemming aan de medezeggenschapsraad van de school. Nadat de MR instemming heeft verleend stelt het bevoegd gezag het reglement definitief vast.

3 Reglement voor diplomering in het vso arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel

Inleiding

In het reglement wordt uitgegaan van leerlingen die ingeschreven staan in het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel. Het reglement richt zich op het laatste leerjaar waarin de leerling gaat uitstromen, in eerdere schooljaren verworven doelen en uitslagen kunnen worden meegenomen in het portfolio en uiteindelijk in de eindbeoordeling.

Leeswijzer: Overal waar *hij* en/of *zijn* staat, wordt ook *zij* en/of *haar* of *genderneutraal* bedoeld.

Artikel 1. Algemeen

Het uitgangspunt is dat alle leerlingen die zijn toegelaten tot het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel in het voortgezet speciaal onderwijs een diploma kunnen behalen, ondanks de grote variatie in mogelijkheden, vaardigheden en competenties.

Aan het 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel' worden eisen gesteld waardoor het zowel voor de leerling als de omgeving waarde verkrijgt en maatschappelijk relevant is. Deze eisen betreffen de streef- en beheersingsdoelen zoals die benoemd zijn in de kerndoelen voor het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel in het vso. Meer specifiek wordt de ontwikkeling inzichtelijk gemaakt op de volgende gebieden:

1. De praktijkvorming waarbij inzichtelijk gemaakt wordt in welke mate de leerling arbeidscompetenties en vakvaardigheden beheerst, hoe de stages verlopen zijn en of de leerling certificaten heeft behaald;
2. De loopbaanoriëntatie en -sturing en presentatie van de leerling van wie hij is, wat hij kan en wat hij wil;
3. De ontwikkeling van de cognitieve vaardigheden: de beheersing van de streefdoelen voor taal- en rekenvaardigheden op referentieniveau 1F (Meijerink);
4. Burgerschapsvorming en de mate van zelfstandigheid en zelfredzaamheid;
5. De deelname aan het onderwijsprogramma (lessen en stage) kent een minimale aanwezigheid van 95% binnen de mogelijkheden van de leerling ($\leq 5\%$ ongeoorloofd verzuim).

De wijze waarop het onderwijsleerproces wordt georganiseerd en leerlingen competenties verwerven kunnen verschillen per school. De eindtermen die worden geëxamineerd zijn echter voor alle scholen gelijk. De verworven competenties worden opgenomen in het examendossier en zichtbaar in het portfolio van de leerling.

De schoolloopbaan wordt afgesloten met een 'examengesprek'. Dit examengesprek is een afrondende bijeenkomst over het portfolio en het onderwijsleerproces. De leerling presenteert (in de

meest ruime betekenis van het woord) binnen zijn mogelijkheden wat hij geleerd heeft en wat de plannen voor de toekomst zijn. Dit is in aanwezigheid van een examinerator uit de eigen school en een onafhankelijke assessor die verbonden is aan een andere vso school, het praktijkonderwijs of het bedrijfsleven (bijvoorbeeld een stagebegeleider).

Aan de leerlingen die voldoen aan de voorwaarden, zoals gesteld in dit reglement, reikt de school het 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel' uit.

Leerlingen die de schoolloopbaan niet afronden of niet voldoen aan de voorwaarden van het diploma, ontvangen het schooldiploma niet. Zij krijgen een verklaring. Hierin staat beschreven dat de leerling onderwijs heeft gevolgd op de vso-school en aan welke leergebieden gewerkt is.

In dit reglement zijn de gehanteerde criteria bij het al dan niet verstrekken van het 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel' uitgewerkt. Daarnaast zijn de samenstelling en taken van een examencommissie vermeld en wordt de bezwaarprocedure aangegeven.

Artikel 2. Begrippen

In dit reglement komen de volgende begrippen aan bod in alfabetische volgorde. Elk begrip wordt kort toegelicht.

Assessor:	Een door de school aangewezen persoon, die bevoegd is om een examengesprek te voeren of een proeve van bekwaamheid te beoordelen. Deze persoon heeft geen belang bij de beoordeling van de leerling (is onafhankelijk).
Bezwaarschrift	Een bezwaarschrift (of bezwaar) is een document waarmee iemand aangeeft dat hij/zij het niet eens is met een besluit van de examencommissie.
Competentie:	Het geheel van kennis, (vak)vaardigheden en de houding die een leerling nodig heeft voor het uitoefenen van een beroep.
Examencommissie:	De commissie die beoordeelt of een leerling wel dan niet een diploma behaald heeft.
Examendossier:	Een selectie van bewijzen opgebouwd volgens de gestelde eisen, waaronder relevante bewijsstukken van het genoten onderwijs inclusief de stages.
Examenkandidaat:	Een leerling die de opleiding voltooid heeft en examen gaat doen.
Leerlingen:	Leerlingen die een toelaatbaarheidsverklaring voor het vso hebben en onderwijs volgen en ingeschreven staan in het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel.
Mentor:	Specifieke begeleider vanuit de school voor de leerling.
Ouder(s)	Ouder(s), verzorger(s) of voogd(en) van de leerling(en).
Portfolio:	Een ontwikkelingsgericht dossier met bewijsstukken van opgedane kennis, vaardigheden en ervaringen. Dit kan digitaal en/of op papier zijn.
Proeve van bekwaamheid:	Een proeve van bekwaamheid kan onderdeel zijn ter afronding van de stage en/of praktijkvorming. De proeve van bekwaamheid is een afsluitende praktijktoets in een realistische context, waarmee wordt vastgesteld of de examenkandidaat de beroepscompetenties en vakvaardigheden in voldoende mate beheerst.
Reglement:	Een set van afspraken met betrekking tot het 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel'.
Schoolleiding:	Leden van het managementteam van de school voor voortgezet speciaal onderwijs.

Teamleden:	Personeelsleden van de school voor voortgezet speciaal onderwijs.
Verklaring:	Leerlingen die niet voldoen aan de gestelde eisen die beschreven staan in het reglement om het 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel' te behalen, ontvangen een verklaring. In de verklaring staat vermeld wanneer een leerling stond ingeschreven in de vso-school en hoeveel de leerling aanwezig is geweest (procentueel) en aan welke leergebieden de leerling gewerkt heeft.
Vso:	Voortgezet speciaal onderwijs.

Artikel 3. De eisen voor het behalen van een diploma

Om het 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel' te behalen, dient de leerling te voldoen aan het examendossier (zie Artikel 4). Een leerling bouwt voortdurend aan zijn examendossier door de aanwezigheid en de ontwikkeling. De bewijslast van het leer- en ontwikkelproces kan de leerling in het portfolio inzichtelijk maken. De leerling bepaalt zelf wat hij in het portfolio wil laten zien.

Aan de leerlingen worden de volgende eisen gesteld:

1. Voldoende onderwijsdeelname

Een leerling heeft binnen zijn mogelijkheden voldoende aan het onderwijs deelgenomen (inclusief de stages), bij een aanwezigheid van tenminste 95% gedurende het laatste schooljaar. De mogelijkheden van de leerling zijn individueel bepaald. De leerling heeft niet meer dan 5% ongeoorloofd schoolverzuim. Het percentage wordt berekend over het aantal uren dat de leerling binnen zijn mogelijkheden aanwezig kon zijn op school. Het ongeoorloofde verzuim wordt dan vergeleken met het aantal lessen dat de leerling wel op school kon zijn. Deze aanwezigheidseis is op 95% gesteld (rekening houdend met de persoonlijke mogelijkheden van de leerling) omdat werkgevers erop moeten kunnen vertrouwen dat de leerling ook daadwerkelijk aanwezig is op de stage en/of de werkplek.

2. Het portfolio

Het portfolio bestaat uit vier onderdelen, dat zijn:

a) Praktijkvorming

De praktijkvorming vormt de kern van het 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel'. Hierbij gaat het om de volgende onderdelen (de bewijslast zit in het portfolio van de leerling):

- Beheersing van de arbeidscompetenties (ook wel werknemersvaardigheden genoemd). De arbeidscompetenties hebben veel overlap met de sociaal-emotionele competenties waar de leerling aan werkt;
- Beheersing van de (vak)vaardigheden;
- De stages die de leerling heeft gelopen;
- Eventueel behaalde (branche) certificaten en/of diploma's en/of praktijkverklaring op het gebied van de praktijkvorming.

Indien de stage- of werk-beoordeling onvoldoende is, kan een proeve van bekwaamheid (facultatief) onderdeel zijn om de beheersing van de arbeidscompetenties en de vakvaardigheden inzichtelijk te maken.

b) Presentatie "wie ben ik, wat kan ik en wat wil ik?"

De leerling presenteert zichzelf en reflecteert op de eigen kwaliteiten en motieven binnen zijn mogelijkheden. De leerling geeft onder andere aan wat hij wil gaan doen op het gebied van werken, hoe hij de eigen loopbaan gaat sturen en wie hij daarvoor nodig heeft vanuit het eigen netwerk. Dit behoort tot de Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) van de leerling. Binnen de LOB is aandacht voor de kwaliteitenreflectie, motievenreflectie, werkexploratie, loopbaansturing en de netwerken van de leerling.

c) Kernvakken

De mate van beheersing en/of de ontwikkeling van de kernvakken:

- De beheersing van (op weg naar) referentieniveau 1F voor 'Nederlandse taal en communicatie';
- De beheersing van (op weg naar) referentieniveau 1F voor 'Rekenen wiskunde';
- Optioneel: De beheersing van (op weg naar) CEF/ERK A1 voor 'Engels'.

De mate van beheersing van de kernvakken wordt wel inzichtelijk gemaakt, maar is minder van belang dan het onderdeel praktijkvorming voor het 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel'.

d) Wonen, vrije tijd en burgerschapsvorming

De leerling heeft actief deelgenomen aan de thema's op het gebied van wonen, vrije tijd en burgerschap.

- Op het gebied van het domein 'wonen' maakt de leerling de zelfstandigheid en de zelfredzaamheid inzichtelijk door middel van opdrachten die de leerling heeft uitgevoerd;
- Op het gebied van het domein 'vrije tijd' presenteert de leerling welke hobby's hij heeft en/of hoe hij de vrije tijd wil in gaan inrichten;
- Op het gebied van het domein 'burgerschap' gaat het over het als een burger deel kunnen nemen aan de maatschappij en het digitaal vaardig zijn. De leerling maakt dit inzichtelijk door middel van opdrachten en/of de deelname aan thema's en workshops e.d. die de leerling heeft uitgevoerd en/of gevolgd.

Wanneer de leerling aan alle voorgaande onderdelen voldoet, dan wordt de leerling uitgenodigd voor het examengesprek. De leerling is feitelijk al geslaagd voor het 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel' wanneer hij op mag gaan voor het examengesprek. Wanneer de leerling niet aan de voorgaande onderdelen voldoet, dan kan er een herkansing voor het betreffende onderdeel gedaan worden. Wanneer de leerling ook niet na een herkansing voldoet aan de voorwaarden om het diploma te behalen, dan gaat de leerling niet op voor het afrondende examengesprek. Deze leerling zakt niet, maar ontvangt de verklaring.

3. Examengesprek

Wanneer de leerling het examengesprek mag voeren, dan voldoet de leerling aan de eisen die gesteld zijn onder onderdeel 1 (aanwezigheid) en onderdeel 2 (portfolio).

De leerling presenteert tijdens het examengesprek het **portfolio**. De presentatie en de presentatievorm zijn passend binnen de mogelijkheden van de leerling. Het portfolio vormt het centrale document van de ontwikkeling en de wensen van de leerling. In het kader van een leven lang leren kan de leerling het portfolio (digitaal) meenemen naar de volgende fase in het leven van de leerling en het portfolio verder bijhouden en aanvullen.

Tijdens het examengesprek wordt stilgestaan bij wat de leerling heeft geleerd, wat hij wil gaan doen, hoe hij dit gaat aanpakken en wat hij hiervoor nodig heeft. De mentor, een voor de leerling belangrijk persoon (of personen) en een assessor zijn aanwezig bij het examengesprek.

Artikel 4. Het examendossier

De in Artikel 3 gestelde eisen zijn terug te vinden in het examendossier. Dit dossier bestaat minimaal uit:

1. Persoonsgegevens, curriculum vitae, pasfoto;
2. Bewijs van voldoende onderwijs- en stagedeelname;
3. Het portfolio met daarin tenminste:
 - a. Bewijzen van de praktijkvorming, (eventueel) behaalde certificaten en verslagen en/of beoordelingen van de stages;
 - b. Presentatie van 'Wie ben ik, wat kan ik en wat wil ik' en een beschrijving van de Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) met daarin aandacht voor de kwaliteitenreflectie, motievenreflectie, werkexploratie, loopbaansturing en netwerken;
 - c. Onafhankelijke toetsresultaten van Nederlandse taal en communicatie en Rekenen wiskunde d.m.v. een erkende toets.
 - d. Bewijzen van het werken aan de gebieden wonen, vrije tijd en burgerschap;

4. De leerling mag opgaan voor het examengesprek met de examencommissie, indien de leerling heeft voldaan aan in reglement vermelde eisen. De leerling krijgt één herkansingsmogelijkheid indien hij één of meerdere onderdelen van het examendossier nog niet behaald heeft. Wanneer de leerling voldoet aan de gestelde eisen, dan mag de leerling opgaan voor het examengesprek;
5. De schriftelijke uitslag van het examengesprek;
6. Schooleigen onderdelen.

Artikel 5. De examencommissie van de school

De examencommissie bestaat in ieder geval uit:

- De directeur of teamleider die tevens voorzitter van de commissie is;
- Een secretaris die de verslaglegging en communicatie verzorgt;
- Een leerkracht.

De voornaamste taak van de examencommissie is beoordelen of de leerling voldoet aan de eisen, zoals gesteld in Artikel 3 en Artikel 4. Vervolgens neemt de examencommissie een besluit over:

- Het uitreiken van een diploma of een verklaring;
- Het aangeven van condities waaronder het diploma alsnog behaald kan worden.

De commissie komt in mei van het schooljaar bijeen of aan het eind van de schoolloopbaan van de individuele leerling (bij eerder uitstromen). De examencommissie bepaalt of een schoolverlater een diploma dan wel een verklaring ontvangt. Als een leerling niet voldoet aan de eisen van voldoende certificering en/of voldoende onderwijsdeelname, dan wordt de leerling besproken in de examencommissie. De examencommissie zal informatie inwinnen bij bijv. het team (zoals mentoren, zorgteam, docenten die een certificaat niet verstrekt hebben) om een beeld te vormen van de leerling. Als er sprake is van een positieve ontwikkeling en/of van bijzondere omstandigheden, kan de commissie alsnog besluiten tot diplomering. Deze afweging wordt schriftelijk onderbouwd.

Artikel 6. Herkansing

Leerlingen die niet aan de eisen voldoen, zoals die gesteld zijn Artikel 3 en Artikel 4, worden besproken in de examencommissie. Er kan alsnog een diploma verstrekt worden als er sprake is van:

- (Alsnog) laten zien te voldoen aan de eisen en/of;
- Een aantoonbaar uitgevoerde maatschappelijke opdracht in de eigen tijd bij te weinig onderwijsdeelname door ongeoorloofd verzuim;
- Bijzondere omstandigheden.

Dit is ter beoordeling van de examencommissie van de school.

Artikel 7. Bezwaarmogelijkheid

Een leerling (of zijn ouders) kunnen bezwaar aantekenen tegen het besluit van de examencommissie van de school om geen diploma te verstrekken. Het bezwaar dient binnen twee weken na het besluit van de examencommissie, schriftelijk bij de examencommissie te worden ingediend. Ouders krijgen de mogelijkheid hun bezwaar mondeling toe te lichten.

Het bezwaar wordt behandeld door de examencommissie van een andere Auris vso-locatie. Op advies van deze examencommissie neemt de vso-regiodirecteur een beslissing op het bezwaarschrift. De directeur zal binnen twee weken na het indienen van het bezwaarschrift een bindend besluit nemen. Dit besluit wordt schriftelijk en met redenen omkleed medegedeeld aan de ouders.

Artikel 8. Vaststelling en wijziging

Dit reglement is vastgesteld door het bevoegd gezag en ter instemming voorgelegd aan de medezeggenschapsraad. Het reglement wordt jaarlijks geëvalueerd en waar nodig gewijzigd.

Artikel 9. Publicatie

Een samenvatting van het reglement staat opgenomen in de vso-informatieboekjes voor leerlingen en ouders. Het gehele reglement is te vinden op de website van de school.

Artikel 10. Slotbepaling

In alle gevallen waarin dit reglement niet voorziet en voor zover het de gang van zaken van de examencommissie betreft, beslist de examencommissie.

Artikel 11. Bronvermelding

- Wijziging van de Wet op de expertisecentra, zie site de [Tweede Kamer der Staten-Generaal](#);
- Kerndoelen vso arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel, zie de website van de [rijksoverheid](#);
- Kwalificatiedossier Entree, Crebonummer 23110, Beroepsonderwijs bedrijfsleven, februari 2016. Zie de website van [S-BB](#).

4 Handreiking om te werken met het ‘schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel’

4.1 Stappenplan

Onderstaand stappenplan kan scholen helpen bij de invoering van het schooldiploma. De voorgestelde stappen zijn:

1. Neem kennis van de [wettekst](#) waarin de eisen rondom het schooldiploma beschreven staan;
2. Neem kennis van de [kerndoelen](#) van het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel;
3. Bestudeer het ‘
4. Reglement voor diplomering in het vso arbeidsmarktgerichte **uitstroomprofiel**’;
5. Pas dit reglement aan waar nodig en gewenst en beslis over welke fase/leerjaar van het onderwijs dit reglement van toepassing is;
6. Stem af met de medezeggenschapsraad over de inhoud van het reglement;
7. Het bevoegd gezag stelt het reglement vast;
8. Bepaal de werkwijze van het werken met het portfolio dat de kern vormt van het diploma en het komen tot de cijferlijst;
9. Stel een examencommissie vast;
10. Stel de evaluatie en revisiedata van het reglement vast;
11. Communiceer over het reglement met de examenkandidaten (tenminste aan het begin van het leerjaar waarop de leerling gaat uitstromen) en publiceer het reglement op de website en in de schoolgids en zorg dat er een exemplaar ter inzage aanwezig is in de school;
12. Bestel waardepapier voor het printen van de diploma’s (zie bijv. de website van [DUO](#)).

4.2 ‘Schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel’: opbouw en eisen

Het ‘schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel’ bestaat uit 3 delen die onder de opsomming worden toegelicht. Aan ieder deel dient de leerling te voldoen om naar het volgende deel te mogen gaan. De drie delen zijn:

- Deel 1 is de aanwezigheid. Als hieraan is voldaan, dan geeft dit toegang tot deel 2;
- Deel 2 vormt het portfolio van de leerling. In het portfolio toont de leerling aan hoe hij gewerkt heeft aan de verschillende leergebieden en de domeinen wonen, werken, vrije tijd en burgerschap en het niveau van beheersing. Voor het ‘schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel’ is het domein werken van groot belang. Als aan dit deel is voldaan, dan geeft dit toegang tot deel 3 dat de afronding vormt en waarbij de leerling de gelegenheid krijgt het diploma te behalen;
- Deel 3 is het examengesprek en vormt de afronding en de mogelijkheid om het diploma te behalen. De cijferlijst wordt compleet gemaakt en er wordt bepaald of de leerling geslaagd of gezakt is.

Om het ‘schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel’ te kunnen behalen, dient de leerling voldoende aanwezig te zijn geweest op school en op de stage (uitzonderingen en afwezigheid op basis van persoonlijke omstandigheden zijn mogelijk en legitiem). De kern van het ‘schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel’ vormt de praktijkvorming. Hier gaat het over de **arbeidscompetenties** (ook wel werknemersvaardigheden), de vakvaardigheden en hoe de stages verlopen zijn. De arbeidscompetenties vertonen veel overlap met de sociaal-emotionele competenties waar een leerling aan werkt. De leerling bouwt tijdens het onderwijs aan een portfolio dat voldoet aan de standaard van de school. Het derde en laatste deel wordt gevormd door een examengesprek waarbij de leerling zijn portfolio presenteert (binnen zijn mogelijkheden) en in gesprek gaat over de eigen ontwikkeling, de toekomstwensen en wat daarvoor nodig is. Dit gesprek is in aanwezigheid van voor de leerling belangrijke personen, de mentor en een assessor. De assessor heeft affiniteit met de doelgroep en kan inspelen op wat de doelgroep nodig heeft (bij bijv. cluster 3 zml anders dan bij cluster 4). Wanneer een leerling voldoet aan het reglement en daarmee aan de

gestelde eisen per onderdeel, dan behaalt de leerling het 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel'.

Deel 1. Aanwezigheid

Leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs kunnen door hun (onderwijs)hulpvraag tijdens lestijd behandeling en/of ondersteuning krijgen. Het kan voorkomen dat zij minder op school zijn en/of niet alle aangeboden lessen kunnen volgen. Dit is voor leerlingen in het vso geoorloofd en wordt niet als ongeoorloofd verzuim aangemerkt mits dit in het OPP van de leerling wordt verantwoord.

Om voor het 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel' in aanmerking te komen, dienen leerlingen zoveel als mogelijk op school te zijn. De leerling dient binnen zijn of haar mogelijkheden in principe tenminste 95% van de onderwijstijd aanwezig te zijn op school of de stage. Wanneer de leerling in het laatste leerjaar van het onderwijs tenminste 95% van de onderwijstijd aanwezig is (passend bij de mogelijkheden en situatie van de leerling), dan kan de leerling het 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel' behalen. Wanneer de leerling meer dan 5% ongeoorloofd afwezig is, dan kan de leerling de gemiste schooltijd aantoonbaar inhalen om toch in aanmerking te komen voor het 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel'. De leerling kan de ongeoorloofd afwezige schooltijd inhalen door in de eigen tijd opdrachten met een sociaal-maatschappelijk karakter uit te voeren. De bewijslast hiervan komt in het portfolio. Geen bewijslast is geen toegang tot het examengesprek.

Als de leerling aan de aanwezigheidsnorm voldoet, dan mag de leerling naar deel 2.

Deel 2. Portfolio inclusief cijferlijst

Het portfolio is een verzameling van bewijsstukken van de doorgemaakte ontwikkeling van de leerling. Het portfolio geeft inzicht in de doorgemaakte ontwikkeling en het beheersingsniveau op de verschillende onderdelen. Met het portfolio kan de leerling inzichtelijk maken wie hij is, wat de wensen zijn en wat hij kan. De leerling neemt (relevante) bewijsstukken op in het portfolio. Het portfolio bestaat uit tenminste de volgende onderdelen:

4.2.1 Praktijkvorming

In dit deel wordt het domein 'werken' belicht en dit wordt vastgelegd in het portfolio. De beheersing van de praktijkvorming vormt de kern van het 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel'. Dit onderdeel telt daarom zwaarder mee dan de andere onderdelen.

Het domein werken bestaat uit vier onderdelen:

- Beheersing van de arbeidscompetenties/werknemersvaardigheden (bewijsstukken zoals beoordelingen zitten in het portfolio);
- Beheersing van de vakvaardigheden (bewijsstukken zoals beoordelingen zitten in het portfolio);
- De stages die de leerling heeft gelopen (bewijsstukken zoals beoordelingen en stageverslagen zitten in het portfolio);
- Eventueel behaalde (branche) certificaten en/of diploma's op het gebied van de praktijkvorming.

Tijdens de praktijkvakken en de stages werkt de leerling aan het opdoen van arbeidscompetenties (waaronder sociaal-emotionele competenties) en vakvaardigheden. De arbeidscompetenties en vakvaardigheden die de leerling beheerst, worden inzichtelijk gemaakt in het portfolio. Eventuele branche (erkende) certificaten en/of vakdiploma's kunnen hier onderdeel van zijn.

De arbeidscompetenties zijn beoordeeld op de stages, bij voorkeur door de stagebegeleider van de werkplek. Een overzicht van de stages die de leerling heeft gelopen zijn opgenomen in het portfolio. Van tenminste het laatste leerjaar is er per stage benoemd wat goed ging op de stage en wat de leerdoelen zijn. Ook heeft de leerling stageverslagen gemaakt die opgenomen zijn in het portfolio. De laatst uitgevoerde stage dient met een voldoende resultaat te zijn afgerond.

4.2.2 *Presentatie “wie ben ik, wat kan ik en wat wil ik?”*

De leerling presenteert zichzelf in het portfolio. Dit kan door middel van bijvoorbeeld beelden of andere bewijslast, passend bij de mogelijkheden van de leerling. De leerling presenteert wie hij is, waar hij woont en op welke school hij zit. De leerling presenteert waar hij goed in is, wat zijn talenten zijn en waar de leerling ondersteuning bij nodig heeft.

De leerling presenteert de hobby's en voorkeuren en wat hij graag wil bereiken. Ook geeft de leerling aan welke ontwikkeling en/of ondersteuning nodig zijn om dit doel te bereiken.

Dit deel bevat de beschrijving van LOB (Loopbaanoriëntatie en -begeleiding) met daarin aandacht voor de kwaliteitenreflectie, motievenreflectie, werkexploratie, loopbaansturing en het netwerk.

4.2.3 *Kernvakken*

In dit onderdeel wordt inzichtelijk gemaakt welk niveau de leerling beheerst op (weg naar) referentieniveau 1F voor de leergebieden 'Nederlandse taal en communicatie' en 'Rekenen wiskunde' en voor 'Engels'² op CEF/ERK niveau A1. Voor het 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel' dat gericht is op doorstroming naar de arbeidsmarkt, is de mate van beheersing van de kernvakken onderdeel van het 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel', maar geen doorslaggevend onderdeel.

4.2.4 *Burgerschapsvorming*

In dit deel wordt inzichtelijk welke ontwikkeling de leerling heeft doorgemaakt op het gebied van de domeinen 'wonen', 'vrije tijd' en 'burgerschap'.

Wonen

Op het gebied van 'wonen' presenteert de leerling zijn woonwens. De zelfstandigheid en de zelfredzaamheid worden inzichtelijk gemaakt door middel van opdrachten die de leerling heeft uitgevoerd. Ook komt hier de persoonlijke verzorging naar voren, het runnen van een huishouden passend bij de woonvorm en -wens, budgetteren, mobiliteit en reizen en het bereiden van gezonde voeding.

Vrije tijd

De leerling presenteert hoe hij de vrije tijd nu inricht en wil in gaan richten en welke stappen hiervoor nodig zijn. Ook worden hier (netwerk)relaties benoemd en hoe de leerling deze gaat onderhouden.

Burgerschap

In dit onderdeel gaat het over het als een burger deel kunnen nemen aan de maatschappij. De leerling kent het stemrecht en het politieke bestel op hoofdlijnen en heeft in het onderwijs kennisgenomen van het omgaan met verschillen en diversiteit. Binnen het burgerschapsonderwijs is er ook aandacht voor de ICT-vaardigheden en mediawijsheid van de leerling. Hier wordt inzichtelijk in welke mate de leerling kennis van en vaardigheden heeft op het gebied van ICT. In de samenleving, de arbeidsmarkt en het onderwijs is er een toenemende mate van digitalisering en dit zal de komende jaren verder toenemen. Het is van belang om leerlingen hierop voor te bereiden door kennis aan te reiken en vaardigheden aan te leren. De leerling kan de digitale vaardigheden laten zien door het samenstellen en beheren van een eigen portfolio. De leerling presenteert het portfolio tijdens het examengesprek. Het portfolio vormt het centrale document van de ontwikkeling en de wensen van de leerling. In het kader van een leven lang leren heeft het meerwaarde als de leerling het portfolio (digitaal) kan meenemen naar de volgende fase in het leven van de leerling en het portfolio daar kan bij houden.

4.2.5 *Cijferlijst 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel'*

Het 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel' is een bewijs van de doorgemaakte ontwikkeling van de leerling. Hierop mag de leerling en mogen ook de ouders en de school trots zijn. De onderbouwing en bewijslast van de ontwikkeling van de leerling en de resultaten zit in het (digitale) portfolio. Als bijlage komt bij het 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel' een cijferlijst van de leerling (zie de tabel verderop in dit document). De

² NB. Engels is een verplicht vak binnen het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel. Het streefniveau referentieniveau A1.

cijferlijst geeft een samenvatting en geeft een aanduiding van de beheersing van de verschillende (onder)delen.

De cijferlijst bestaat uit de verschillende portfolio onderdelen. De leerling krijgt per onderdeel een 'onvoldoende, matig, voldoende of goed' (O-M-V-G). Onvoldoende weegt voor 1 punt mee (1 punt aangezien er altijd wel een bepaalde mate van ontwikkeling is), matig voor 2 punten, voldoende voor 3 punten en goed voor 4 punten. Op het gebied van de praktijkvorming is de norm dat de leerling op de vier onderdelen van de praktijkvorming (arbeidscompetenties, vakvaardigheden, de stages en behaalde (erkende) certificaten en/of praktijkverklaringen, minimaal 3 voldoende en maximaal 1 matige beheersing scoort. Een onvoldoende resultaat op één van deze onderdelen dient herkansing te worden om toegang te krijgen tot het examengesprek. De praktijkvorming telt 4 keer zo zwaar mee als de andere onderdelen (zie de cijferlijst voor de onderbouwing van de punten en de weging per onderdeel). Op basis van de cijferlijst is de leerling geslaagd of gezakt als hij minimaal 57 (excl. Engels) of 60 (incl. Engels) van de in totaal 97/100 punten heeft behaald. Wanneer de leerling gezakt is, is er een herkansing mogelijk. Wanneer de leerling ook na de herkansing niet aan de voorwaarden voldoet, dan krijgt de leerling een verklaring³.

Als het portfolio en de cijferlijst van de leerling voldoen aan de gestelde eisen zoals verwoord in het reglement van de school, dan mag de leerling opgaan voor het examengesprek waarbij de presentatie van het portfolio centraal staat. Feitelijk gezien is de leerling op dit moment al geslaagd. Het examengesprek vormt het laatste deel van het 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel' en de cijferlijst wordt compleet gemaakt en de leerling krijgt te horen of hij geslaagd is.

4.3 Deel 3 Examengesprek

Als de leerling voldoet aan de aanwezigheidsnorm van 95% (binnen de mogelijkheden van de leerling), tenminste 57/60 (excl. of incl. Engels) punten heeft op het portfolio en voldoet aan de norm van de praktijkvorming, dan kan het examengesprek gevoerd worden. Het examengesprek vormt het afsluitende onderdeel om het 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel' te behalen.

Het examengesprek bestaat uit de presentatie van het portfolio aan voor de leerling belangrijke personen, de mentor van de leerling en een assessor.

In het examengesprek presenteert de leerling het portfolio. Samen met de leerling wordt er tijdens het examengesprek teruggeblikt op het onderwijs(leer)proces, de behaalde resultaten en de toekomstwensen. Tijdens het examengesprek worden voor de leerling belangrijke momenten in de ontwikkeling besproken. Dit kan ondersteund worden met een beeld van bijvoorbeeld een stage of de uitvoering van vakvaardigheden. Een proeve van bekwaamheid passend bij het arbeidsmatige vakgebied van de voorkeur van de leerling kan onderdeel zijn van het examengesprek.

Bij het examengesprek is naast de mentor en voor de leerling belangrijke personen een assessor aanwezig. Het portfolio inclusief de cijferlijst is ter voorbereiding verstuurd aan de aanwezigen en zoveel als mogelijk ingevuld en compleet gemaakt. De assessor is niet verbonden aan de school van de leerling, maar kan bijvoorbeeld werkzaam zijn op een andere school of in het bedrijf waar de leerling stage heeft gelopen. Na de presentatie zal er een gesprek zijn met de leerling over zijn/haar persoonlijke ontwikkeling en toekomstwensen.

4.4 Vaststellen geslaagd of gezakt

Aan het einde van het examengesprek hebben de mentor en de assessor een kort overleg. Wanneer de leerling voldoet aan de in het reglement gestelde eisen, dan is de leerling geslaagd voor het 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel'. De uitreiking van het diploma kan na afloop van het examengesprek zijn of op een nader door de school te bepalen moment.

³ Bron: [Wijziging WEC](#), artikel 14d lid 4. Datum van raadplegen: 09-03-2021.

4.5 Cijferlijst

Cijferlijst ter onderbouwing van het 'schooldiploma vso arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel'		
Deel 1 Aanwezigheid	Voldoet de leerling aan de norm?	
Aanwezigheid: - Aanwezigheidsnorm van 95% binnen de eigen mogelijkheden - De leerling is maximaal 5% van de onderwijstijd ongeoorloofd afwezig van school en/of stage.	Ja: ga naar deel 2	Nee: uitvoeren vervangende sociaal-maatschappelijke opdracht
Opmerking:		
Deel 2 Portfolio	Beoordeling*	Normering
Praktijkvorming (<i>onderdeel domein werken</i>): - Beheersing v.d. werknemersvaardigheden/arbeidscompetenties ** - Beheersing v.d. vakvaardigheden ** - Met goed gevolgde uitgevoerde laatste stage - Behaalde diploma's en/of (branche) certificaten en/of praktijkverklaringen <i>Norm praktijkvorming: minimaal 11 punten waarbij de leerling minimaal 3 voldoende en maximaal 1 matige beheersing heeft, anders herkansing op dit specifieke onderdeel (minimaal 44 punten vanwege de weging)</i>	O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G	... punten (4-16) ... punten (1-4) ... punten (1-4) ... punten (1-4) ... punten (1-4)
<i>Praktijkvorming totaal aantal behaalde punten maal factor 4</i>	<i>... punten x 4</i>	<i>... punten</i>
Presentatie "wie ben ik, wat kan ik en wat wil ik?" - Presentatie kwaliteiten- en motievenreflectie - Presentatie werkexploratie en loopbaansturing - Presentatie wie of wat de leerling nodig heeft (netwerk)	O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G	... punten (3-12) ... punten (1-4) ... punten (1-4) ... punten (1-4)
<i>Presentatie totaal aantal behaalde punten maal factor 1</i>	<i>... punten x 1</i>	<i>... punten</i>
Kernvakken niveau van beheersing referentieniveaus: - Nederlandse taal en communicatie (op weg naar) referentieniv. 1F - Rekenen wiskunde (op weg naar) referentieniveau 1F - Optioneel: Engels (op weg naar) CEF/ERK A1	O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G	... punten (3-12) ... punten (1-4) ... punten (1-4) ... punten (1-4)
<i>Kernvakken totaal aantal behaalde punten maal factor 1</i>	<i>... punten x 1</i>	<i>... punten</i>
Domeinen: - Zelfstandigheid en zelfredzaamheid (domein wonen en vrije tijd) - Ontwikkeling op het gebied van burgerschap - ICT-vaardigheden en mediawijsheid	O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G O – M – V – G	... punten (3-12) ... punten (1-4) ... punten (1-4) ... punten (1-4)
<i>Domeinen totaal aantal behaalde punten maal factor 1</i>	<i>... punten x 1</i>	<i>... punten</i>
Totaal <i>Minimaal 57/60 van de 97/100 punten voor toegang tot examengesprek</i> ... punten		
Norm portfolio: minimaal 57/60 punten (waarvan minimaal 44 punten voor de praktijkvorming)	Ja: ga naar deel 3	Nee, herkansing op onderdeel
Opmerking:		
Deel 3 Examengesprek	Voldaan	
Presentatie van het portfolio en de persoonlijke ontwikkeling	Ja / nee	
Opmerking:		
Totaal		
Score per deel	Normering per deel	Voldaan
- Deel 1 Aanwezigheid	min. 95% aanwezig binnen de eigen mogelijkheden	Ja / nee
- Deel 2 Portfolio	min. 57/60 punten	Ja / nee
- Deel 3 Examengesprek	presentatie portfolio	Ja / nee
Geslaagd		Ja / nee
Eindcijfer (<i>op basis van het aantal punten bij het portfolio</i>)		
* <i>De school bepaalt zelf op basis waarvan een O-M-V-G-beoordeling wordt gegeven. Onvoldoende = 1 punt, Matig = 2 punten, Voldoende = 3 punten, Goed = 4 punten</i>		

****** *Het gaat bij de werknemersvaardigheden/arbeidscompetenties en de vakvaardigheden om de mate van ondersteuning die een leerling nodig heeft om een voldoende resultaat te behalen. Kan de leerling het zelfstandig, met hulp of afstand of op afroep, heeft de leerling intensieve ondersteuning nodig om een voldoende resultaat te behalen of kan de leerling het met intensieve ondersteuning ook niet?*